

метакомунікативні питання регулюють хід інтеракції, забезпечують зворотний зв'язок у процесі спілкування.

Ключові слова: контактоустановлювальне метакомунікативне питання, діалогічний дискурс, інтеракція, мовленнєвий контакт, фатичний дискурс.

Аннотація

В статье рассматривается стадия установления коммуникативного контакта. Определяются функционально-семантические особенности контактоустанавливающих метакоммуникативных вопросов как средств организации диалогического дискурса. Предлагается типология контактоустанавливающих метакоммуникативных вопросов в современном англоязычном диалогическом дискурсе. Контактующие метакоммуникативные вопросы регулируют ход интеракции, способствуют осуществлению обратной связи в процессе общения.

Ключевые слова: контактоустанавливающий метакоммуникативный вопрос, диалогический дискурс, интеракция, речевой контакт, фатический дискурс.

Summary

The article focuses on the initial stage of speech contact. The paper examines functional and semantic properties of contact-establishing metacommunicative questions as means of organization of dialogic discourse. Typology of contact-establishing metacommunicative questions in modern English dialogic discourse is suggested. Contact-establishing metacommunicative questions regulate the flow of interaction, contribute to the realization of communicative feedback.

Keywords: contact-establishing metacommunicative question, dialogic discourse, interaction, speech contact, phatic communion.

УДК 070.1

Калужинська Ю. В.,

аспірантка,

ДВНЗ “Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди”

ЗАСОБИ СТВОРЕННЯ НЕГАТИВНОЇ ОЦІНКИ В ТЕКСТАХ НА ЕКОНОМІЧНУ ТЕМАТИКУ (НА МАТЕРІАЛІ МОВИ ДРУКОВАНИХ ЗМІ)

Постановка проблеми. Однією з найважливіших складових нашого суспільства й нашого життя є засоби масової інформації. Це пов'язано з тим, що вони є основними засобами передачі інформації. ЗМІ є одним із елементів громадського життя, який активно реагує на суспільні процеси, віддзеркалює їх, впливає на свідомість людей. Здатність швидко й майже повністю охоплювати найширші аудиторії дає їм змогу формувати суспільну думку, визначати духовні цінності. Ось чому мова ЗМІ, зокрема газет, важлива й актуальна проблема постійних наукових досліджень.

Аналіз основних досліджень і публікацій. На сучасному етапі розвитку суспільства мас-медіа займають панівну позицію як сфера мовленнєвої діяльності. Особливості газетної мови, у тому числі й культуру мови преси, розглядали провідні українські дослідники, зокрема мовознавці: А. Н. Васильєва [3], Н. С. Голікова [4], М. А. Жовтобрюх [6], Л. Т. Масенко [8], О. Д. Пономарів [10], О. А. Сербенська [12] та інші.

Українська преса перебуває в постійному пошуку різних засобів суб'єктивного вираження мовлення. Газети у мовному плані прагнуть наблизитись до читача, зацікавити його, зокрема засобами емоційно-оцінної лексики. Категорія оцінки привертає увагу багатьох українських та зарубіжних мовознавців, її розглядають у логіко-семантичному (Н. Д. Арутюнова [1]), семантико-прагматичному та комунікативному (Н. В. Гуйванюк [5]), текстотворчому аспектах.

Виділення нерозв'язаних проблем. Попри значні дослідження, проведені у питанні експресивності газетних текстів, актуальною та малодослідженою все ще лишається проблема саме негативної оцінки у мові друкованих мас медіа. Оскільки ж економічна ситуація в Україні перебуває у непростому стані, то виявлення економічних термінів з негативним значенням потребує особливої уваги.

Мета та завдання статті. Метою даної статті є виокремити економічні поняття, що мають негативну оцінку у мові друкованих засобів масової інформації та проаналізувати засоби творення негативної оцінки у текстах на економічну тематику.

Виклад основного матеріалу. Через експресивність виражальних засобів мовець передає своє ставлення і до повідомлення, і до адресата. До експресивної лексики належать слова меліоративної (позитивні) та пейоративної (негативні) групи. Останнім часом, у мові українських ЗМІ переважають негативно-оцінні лексеми або як їх ще називають – пейоративи.

Пейоративи – це лексичні одиниці, в структуру лексичного значення яких входить конотативний аспект (негативна емотивна сема), за допомогою якого виражається негативне ставлення мовця до адресата [7, 3]. Часто це може бути вульгарна, просторічна, жаргонна лексика. Дослідники пейоративної лексики в мові преси зауважують, що для друкованих медіа-текстів притаманна в цілому нейтральність оповідального тону, але останнім часом вживання негативно-оцінних лексем значно активізувалось. Причиною цьому послугували різноманітні екстралінгвальні чинники: напружена економічна ситуація в країні, розпочата війна та різноманітні процеси, що охоплюють суспільно-політичну сферу життя народу.

Використання негативно-оцінних значень у сфері економіки та економічного життя країни можна умовно розділити на кілька груп: слова з прямим значенням, як терміни, так і загальноживані слова, негативні слова з переносним значенням, негативні слова-оказіоналізми, слова-жаргонізми тощо.

На початку ХХІ ст. в мові української періодики активізувалося вживання негативних слів для позначення характеристики економічної сфери. Це пов'язано зі складною економічною ситуацією в Україні, що склалася після початку конфлікту на сході країни та у зв'язку із великими борговими зобов'язаннями. Значного вжитку набули економічні терміни, що вже мають негативне значення (*дефолт* “відмова сплачувати борг” [2, 175]; *девальвація* “здійснюване у законодавчому порядку зменшення золотого (срібного) вмісту грошової одиниці, а також зниження курсу паперових грошей щодо золота (срібла) або іноземних валют” [2, 160]). Наприклад: “Україні загрожує **дефолт**” (“Газета по-українськи”, 02.01.2015); “**Дефолт** в Україні вже відбувся – С. Арбузов” (заг) (“Голос України”, 19.02.2015); “**Гривня девальвує** через безконтрольну емісію” (заг) (“Вечірній Київ”, 14.11.2014).

Для позначення негативних процесів, що мають місце в економічній сфері, журналісти використовують іншомовні слова (*дефіцит* “мала кількість, нестача чогось, відсутність ресурсів, товарів, грошей порівняно з потребою в них” [2, 174]; *корупція* “використання посадовими особами свого службового становища для власної вигоди, підкупність, продажність урядовців і політиків” [2, 320]; *протекціонізм* “економічна політика держав, спрямована на захист національної промисловості і сільського господарства від іноземної конкуренції” [2, 450]. Напр.: “Здоровий глузд в економіці – **дефіцит**?” (“Дзеркало тижня”, 21.03.2015); “За його словами, головні проблеми все ті ж – непрозора економіка, **протекціонізм і корупція**” (“Сільські вісті”, 14.11.2014).

Через непрофесійні кроки теперішньої влади, економіка у країні перебуває у скрутному становищі. Друковані засоби масової інформації не можуть залишатись осторонь, не висвітлюючи ті проблеми, з якими стикаються можновладці. Та журналісти не втрачають нагоди прикрасити свої тексти емоційно, використовуючи для цього різні увиразнювальні засоби, як от метафори. Напр.: “В НБУ заявляють про ліквідацію банків-**“пралень”** (заг)” (“Україна молода”, 23.03.2015); “При **“втєчі”** 140 млрд. грн., Нацбанк позичив банкам тільки 36 млрд. грн.” (“Сьогодні”, 23.02.2015); “Невиважена політика **сковує** економіку” (заг) (“Сільські вісті”, 30.01.2015); “Цілком очевидно, що наш **“дір’явий”** бюджет недоотримує мільярди гривень через недосконале законодавство” (“Сільські вісті”, 30.01.2015); “Пенсійні витрати **“з’їдають”** 26% держбюджету в 2014 році, хоча десять років тому цей показник був 14%” (“Дзеркало тижня”, 01.02.2015).

Лексема *пральня* зі значенням “підприємство побутового обслуговування для прання і дальшої обробки білизни” [13, VII, 515] використовується у даному випадку для позначення банків, що займаються відмиванням державних коштів, тобто такі, що проводять нечесні операції із грошми.

Для позначення процесів швидкого зникнення грошей, вживається лексема *втєча*. У Словнику української мови подано значення “швидкий відхід, біг, від’їзд і т.ін. з метою уникнення небезпеки, неприємного становища тощо” [13, X, 508] та у деяких текстах таким чином позначаються непрозорі махінації з грошми. Прикриваючись позиками для банків, Нацбанк приховує значну частину коштів.

Для того, аби показати неефективні кроки політиків, у мові газет використовується лексема *сковувати* зі значенням “позбавляти можливості рухатися або обмежувати її, заважати, перешкоджати легкості свободі рухів; позбавляти можливості вільно діяти” [13, IX, 290]. Вживання подібних одиниць вказує на обмежені можливості (або їх відсутність взагалі) економіки розвиватись через певні дії політиків.

Особливій критиці піддаються процеси, пов’язані із грошми та ростом цін. Слова з переносним значенням зустрічаються і в текстах на економічну тематику (*обвалюватися* “раптово спадати вниз, відриваючись від чого-небудь внаслідок руйнування, зсуву і т.ін.” [13, V, 469]; *пожирати* “поїдати що-небудь із жадібністю, без остачі (про тварин); перен. знищувати, спалюючи, поглинаючи і т.ін. кого-, що-небудь” [13, VI, 775]; *зашморг* “петля з мотузки, шнура і т.ін., зроблена таким способом, що затягується; перен. те, що тримає кого-небудь у якійсь залежності

(матеріальній, духовній)” [13, III, 416]; *діра* “щілина, отвір у чому-небудь; перен., зневажл. про все відстале, запущене в економічному і культурному відношенні” [13, II, 307]. Напр.: “З початку літа 2014 року ціни на нафту **обвалилися** вдвічі – з 100 до 50 доларів за барель марки Brent” (“Українська правда”. 21.04.2015); “Експерти: Протиснувши закон у своїх інтересах, “Нафтогаз” і далі **пожиратиме** все здорове, що є на ринку” (“День”, 19.02.2015); “Схоже, із боргового **зашморгу** ми виберемось нескоро” (“Сільські вісті”. 06.02.2015); “**Дірку** в бюджеті спричинили також підприємства видобувної та паливної сфери” (“Україна молода”, 11.03.2015).

Окрім того в мові української періодики значного вияву набули слова, для яких значення, пов’язане зі сферою економіки є переносним. Зазвичай такі лексеми передають не просто певні процеси у економічному житті країни, але мають яскраве негативне забарвлення. Оскільки економічна сфера життя України перебуває у не найкращому стані, то використання таких слів у текстах на економічну тематику являється досить частим та актуальним явищем. Для позначення хиткої ситуації з цінами на долари автори послуговуються словами, що мають переносне значення та в певному контексті є негативними (*злітати* “летячи, підніматися в повітря” [13, III, 595]; *підскакувати* “робити невеликі стрибки вгору; підплигувати, підстрибувати; перен., різко збільшуватися, підвищуватися” [13, VI, 50]. Напр.: “Курс долара може **злетіти** до 20 гривень” (заг.) (“Вечірній Київ”, 14.11.2014); “Курс долара може **підскокити**” (заг.) (“Сьогодні”, 08.12.2014).

Лексема *завалювати* має значення “кидаючи, засипати, покривати кого, що-небудь чимсь” [13, III, 36] та у деяких текстах вживається для позначення певних негативних процесів у економіці, напр.: “Путін *припускає*, що російські банки **завалять** Україну” (заг.) (“Голос України”, 15.11.2014).

Слово *плавання*, крім прямого значення “пересуватися в різних напрямках, тримаючись на поверхні води або в воді” [13, VI, 554], тепер часто передає значення “переміщуватися в різних напрямках, не мати опори”. Напр.: “За його словами **“плавання”** гривні триватиме не до встановлення ринкового курсу, а до повного падіння економіки” (“Високий замок”, 13.11.2014). Вживання поданої лексеми у лапках підкреслює її переносне значення.

Лексема *випаровуватись* має значення “перетворюватися в пару, переходити в газоподібний стан” [13, I, 448]. Та у мові періодики бачимо її використання у переносному значенні “зникати, щезати”. Напр.: “У будь-якому разі з офіційної статистики вже **“випарувалася”** лезова частка кримських кредитів” (“Українська правда”, 05.11.2014).

Аби надати текстам сучасної періодики емоційного забарвлення та оцінки, привернути увагу читача, розставляючи логічні акценти, автори часто використовують слова, вжиті у переносному значенні, що несуть негативне навантаження (*викачування* “1. Качаючи рублем білизну, полотно і т.ін., вигладжувати; 2. Качаючи густу масу (тісто і т.ін.), надавати їй відповідної форми; 3. Качаючи по чому-небудь, забруднювати, вбирати в щось; 4. Видаляти з чого-небудь воду або якусь рідину, газ і т.ін. механічним способом (за допомогою насоса, центрифуги і под.)” [13, I, 404]; *спускати* “1. Переміщати зверху вниз; опускати; 2. Надсилати нижчій інстанції;

3. Приводячи в дію, зсувати, зрушувати, зміщати щось закріплене (запобіжник, спусковий гачок і т.ін.); 4. Відв'язувати, відпускати прив'язаних тварин” [13, ІХ, 612]; *витікати* “1. Текти, вилитися звідки-небудь струменем або виходити краплями (про рідину); 2. Виходячи з чого-небудь, з-під чогось назовні, брати початок (про ріку, струмок і т.ін.)” [13, І, 512]; *з'валтована* “та, яку силою примусили до статевого акту” [13, ІІІ, 311]; *з'їдати* “споживати яку-небудь їжу, не залишаючи нічого; перен. повністю знищувати що-небудь” [13, ІІІ, 581]; *схуднути* “стати худим, худішим” [13, 9, 905]; *битися* “удаватися до бійки, бити кого-небудь; перен. уживати всіх заходів, докладати зусиль, добиваючись чого-небудь або переборюючи якісь труднощі” [13, І, 170]. Напр.: “За ним стоїть величезне угруповання з **викачування грошей платників податків**” (“Україна молода”, 05.11.2014); “Росія за тиждень **спускає шалені 5 млрд. доларів на підтримку рубля**” (заг.) (“Газета по-українськи”, 31.10.2014); “Тоді цікаво, як він збирається закрити головні “дірки”, через які з компанії **витікають кошти**” (“Українська правда”, 18.11.2014); “Усе інше за Україну зробить **з'валтована російська економіка**” (“Українська правда”, 18.11.2014); “Нагадаємо: щороку КСУ **з'їдає** близько 100 млн. бюджетних гривень” (“Сільські вісті”, 17.04.2015); “Тарифи, курс, **схуднувший** гаманець і головне питання: “Чи живий Путін?”” (“Дзеркало тижня”, 21.03.2015); “Як кияни **б'ються** з економічною кризою” (заг.) (“Київ вечірній”, 04.02.2015).

Лексема *викачувати* вжита для позначення нечесних та непрозорих дій по відношенню до платників податків. Йдеться про несправедливе стягнення податків, що значною мірою погіршує фінансове становище осіб.

Використана лексема *спускати*, вжита у переносному значенні та вказує на тенденцію Російської Федерації витратити величезні кошти аби втримати стабільність рубля. Саме таке значення надає тексту особливого негативного забарвлення, оскільки підкреслюється недоцільність та нерозсудливість таких дій.

Для позначення стрімкого зменшення капіталу використано лексему *витікати*. Йдеться про непрозорі дії зі сторони керівництва компанії, які спричиняють значні втрати коштів.

Вживання лексеми *з'їдати* вказує на стрімку втрату значної кількості коштів із бюджету, що, безумовно, негативно впливає на економіку країни.

Через нестабільну економічну ситуацію в Україні, значне підняття ціни на долар та знецінення української валюти, у мові української періодики зустрічаються слова з переносним значенням, пов'язані з курсовою політикою держави (*геноцид* “вимищення окремих груп населення за расовими, національними, релігійними мотивами” [13, ХІ, 675]; *голод* “1. Гостре відчуття потреби в їжі, сильне бажання їсти; 2. Відсутність або гостра нестача хліба та інших продуктів харчування з певних причин у населеному пункті, районі, країні тощо” [13, ІІ, 113]). Порівн.: “Окрім того, економіст зазначив, що сьогодні курсову політику можна назвати валютним **геноцидом** щодо багатьох верств населення” (“Київ вечірній”, 13.11.2014); “Доларовий **голод** – штучний” (заг.) (“Газета по-українськи”, 07.11.2014).

Аби зазначити значні коливання курсу долара та негативні наслідки для більшості населення, використано лексему *геноцид* у значенні “штучне винищення валютних резервів”.

Лексема *голод* вжита для позначення штучного приховування валюти. У зв'язку зі значним попитом на неї у листопаді-грудні 2014 року, влада заборонила здійснювати обмін та викупляти її, апелюючи її відсутністю у банках. Та зі слів експертів приховування валюти та заборона її купівлі були штучними.

Іноді використовують трансформовані сполуки з відомих кінофільмів, щоб надати заголовкові емоційно-експресивного забарвлення. Так, вислів із фільму “Діамантова рука” “*У Вас ус отклеился*” перефразовано як “**У вас курс відклеїється – росіяни знущуються з падіння рубля**” (заг.) (“Газета по-українськи”, 07.11.2014).

Щоб привернути увагу читача, журналісти використовують нові, “оригінальні” слова – okazіоналізми. Селіванова О. О. так пояснює термін “okazіоналізм”: “Мовні одиниці, які належать до складу стилістичних неологізмів, створені в ідеостилі певних авторів текстів і не набули поширення. Okazіоналізми увиразнюють індивідуально-авторське мовлення, надають йому експресивності, емотивної забарвленості, нерідко створюються за нетрадиційними словотвірними зразками і з порушенням мовних норм...” [11, 716]. Напр.: “**Загрозливий банкопад**” (заг.) (“Урядовий кур’є”, 29.10.2014); “**Більш того, товстосуми і на цей раз влізли в парламент цілими родинами**” (“Вільна Україна”, 14.11.2014).

Так, лексема *банкопад* вжита для позначення ймовірного та швидкого закриття великої кількості банків. А лексема *товстосум* позначає особу, яка володіє значними грошовими активами.

Мова сучасних газет характеризується підвищеною експресивністю. Експресивна функція мови набуває нових проявів у вживанні стилістично зниженої лексики, яка має потужний експресивно-емоційний потенціал. Для сфери економічного життя суспільства актуальним стає використання жаргонізмів для позначення процесів чи дій з грошима (*відкат* “вид хабара посадовій особі”; *бакси* “долари США” [14, 44]; *мінйло* “те саме, що баксер: той, хто займається незаконними купівлею-продажем валюти” [14, 44]; *нелегальщина* від *нелегал* “продавець без відповідних документів” [14, 236]. Напр.: “*У Міненергетики недаремно зупинилось на Південній Африці, адже з тамтешніми компаніями легше домовитись про відкат*” (“Високий замок”, 13.11.2014); “*...а в обмінних пунктах за “бакси” просять всі 16*” (“Сьогодні”, 18.11.2014); “*Більше того, Україна навіть може перейти до гіпердевальвації за прикладом Зімбабве, коли “бакс” коштуватиме тризначне, чотиризначне число гривень*” (“Україна молода”, 24.02.2015); “*Банки перетворились на “чорних” мінйіл*” (“Високий замок”, 15.01.2015); “*...або займатись “нелегальщиною”, що відбувається найчастіше*” (про дії банків аби вижити) (“Україна молода”, 16.04.2015).

Висновки. Отже, вияви слів, що мають негативне значення спостерігаємо у значній кількості газетних текстів. Це, передусім, пов'язано із позамовними чинниками: війна на сході України, непродумані та непрозорі кроки політиків. Без уваги не залишається й економічна сфера життя суспільства. Окрім того, що на даному етапі активно обговорюється відсутність дій політиків щодо налагодження

економічної стабільності у країні, преса активно описує негативні процеси та явища, що відбуваються у банківській системі, у бюджетній сфері та у межах конкретних організацій.

Література

1. Арутюнова Н. Д. Предложение и его смысл: Логико-семантические проблемы / Н. Д. Арутюнова. – 3-е изд., стер. – М. : Едиториал УРСС, 2003. – 383 с.
2. Библик С. П. Словник іншомовних слів: тлумачення, словотворення та слововживання / С. П. Библик ; [за ред. С. Я. Єрмоленко]. – Харків : ФОЛІО, 2006. – 623 с.
3. Васильева А. Н. Газетно-публицистический стиль / А. Н. Васильева. – М. : Русский язык, 1982. – 198 с.
4. Голікова Н. С. Етикет і культура мовного спілкування у вищій школі : [навч.-метод. посіб.] / Н. С. Голікова, І. С. Попова. – Д. : Вид-во ДНУ, 2009. – 157 с.
5. Гуйванюк Н. В. Антропоцентричний підхід до вивчення мовних явищ (на матеріалі авторизованих конструкцій сучасної української мови) / Н. В. Гуйванюк, А. М. Агафонова. – Чернівці : Рута, 2001. – 56 с.
6. Жовтобрюх М. А. Мова української періодичної преси (кінець ХІХ – початок ХХ ст.) / М. А. Жовтобрюх. – К. : Наукова думка, 1970. – 304 с.
7. Земская Е. А. Словообразование как деятельность / Е. А. Земская. – М. : Наука, 1992. – 178 с.
8. Масенко Л. Т. Мова і політика / Л. Т. Масенко. – К. : Соняшник, 1999. – 100 с.
9. Навальна М. І. Динаміка лексику української періодики початку ХХІ ст. : [монографія] / М. І. Навальна. – К. : ВД Дмитра Бурого, 2011. – 328 с.
10. Пономарів О. Д. Стилістика сучасної української мови / О. Д. Пономарів. – К. : Либідь, 1993. – С. 19–20
11. Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика : термінологічна енциклопедія / О. О. Селіванова. – Полтава : Довкілля, 2006. – 716 с.
12. Сербенська О. А. Мова газети і мовотворчість журналіста в аспекті соціально-культурного розвитку суспільства : дис. ... д. філол. н. / О. А. Сербенська. – Львів, 1992. – 419 с.
13. Словник української мови : [в 11 т.]. – К. : Наук. думка, 1970–1980. – Т. І–ХІ.
14. Ставицька Л. О. Український жаргон : словник / Л. О. Ставицька. – К. : Критика, 2005. – 494 с.
15. Стишов О. А. Оказіоналізми у мові сучасних мас-медіа / О. А. Стишов // Культура слова. – К., 2001. – Вип. 59. – С. 72–76.
16. Українська мова : енциклопедія / [редкол. : Русанівський В. М., Тараненко О. О., Зяблюк М. П. та ін.] – К. : Українська енциклопедія, 2000. – 752 с.
17. Фельдман Н. И. Оказиональные слова и лексикография / Н. И. Фельдман // Вопросы языкознания. – 1957. – № 4. – С. 64–74.

Анотація

У статті розглянуто слова з негативним значенням, що вживаються на позначення процесів та станів у економічній сфері. Зроблена спроба класифікувати лексику, що позначає негативні процеси в економіці за сферою вживання, проаналізовано засоби посилення емоційного впливу на читача за допомогою використання окремих стилістичних прийомів. В умовах не простої економічної ситуації, яка склалася в Україні, преса не може залишатися осторонь. Журналісти активно висвітлюють події, які відбуваються в усіх сферах життя народу. Не виключенням стала і економічна. Характерним для сучасних ЗМІ є активне використання негативної, експресивної лексики для посилення впливу на читача. Поповнення текстів газет подібною лексикою зумовлено позамовними факторами та складною економічною ситуацією.

Ключові слова: негативна оцінка, експресивність, негативно-оцінне значення, пейоративи.

Анотация

В статье рассмотрены слова с негативным значением, которые употребляются для обозначения процессов и состояний в экономической сфере. Сделана попытка классифицировать

лексику, которая обозначает негативные процессы в экономике по сфере применения, проанализированы средства усиления эмоционального воздействия на читателя с помощью использования отдельных стилистических приемов. В условиях не простой экономической ситуации, которая сложилась в Украине, пресса не может оставаться в стороне. Журналисты активно освещают события, которые происходят во всех сферах жизни народа. Не исключением стала и экономическая. Характерным для современных СМИ является активное использование негативной, экспрессивной лексики для повышения воздействия на читателя. Пополнения текстов газет подобной лексикой обусловлено внеязыковыми факторами и сложной экономической ситуацией.

Ключевые слова: негативная оценка, экспрессивность, негативно-оценочное значение, пейоратив.

Summary

In the article the words with a negative value, which are used to show the processes and states in the economic sphere are considered. The attempt to classify the vocabulary, that denotes negative processes in the economics, on the sphere of using was made, the means of enhancing of the emotional impact on the reader through the using of certain stylistic devices were analyzed. In the conditions of not simple economic situation, which has developed in Ukraine, the press can not remain on the sidelines. Journalists actively cover the events that take place in all spheres of life of the people. No exception became an economic as well. A characteristic feature of modern media is the active use of negative, expressive lexic for the increasing the impact on the reader. The replenishment of the newspapers' texts with such vocabulary is caused by extralinguistic factors and difficult economic situation.

Keywords: negative evaluation, expressive, negative and evaluative meaning, pejorative.

УДК 821.161.2–1

Писаревська О. В.,
аспірантка,

Харківський національний педагогічний університет
імені Г. С. Сковороди

МОВНІ ЗАСОБИ ВИРАЖЕННЯ ІДЕЙНО-ЕСТЕТИЧНОГО ЗМІСТУ В ПЕЙЗАЖНІЙ ПОЕЗІЇ АНАТОЛІЯ ПЕРЕРВИ

А. Перерва (нар. 1949 р.) – слобідський поет, гуморист, сатирик, публіцист, перекладач із білоруської, молдавської, грузинської та російської мов. А Перерва відомий, зокрема, як майстер пейзажної лірики. Його поезія – яскраве свідчення того, що людина є органічною частиною природи. Якщо людина віддаляється від навколишнього світу під натиском міської цивілізації чи своїм бездумним ставленням змінює патріархальний світ природи, вона руйнує в першу чергу себе і свою душу. З цього приводу О. Різниченко цілком слушно зазначає: *“У поезії А. Перерви зачаєний досвід сільської пам’яті, мудрої і діяльної; є в його віршах органічно-патріархальна цнота, в якій чимдалі більше відчувають потребу мешканці цегляного мурашника”* [10, 54].

Пейзажна лірика представлена майже у всіх збірках, які вийшли за 40 років творчої діяльності митця. У виданих за цей період збірках по-різному осмислюються картини природи: починаючи від наївних замальовок поет переходить до роздумів над картинами природи, а закінчує філософським